

F. PRAAMSTRA

BRANDSTOFFEN- EN
KUNSTMESTHANDEL

MARUM

TELEF. No. 28

Marum, 26 Juli 1933

Aan de heer. Menno Pruijter
Groningen.

uw!

Volgens uwe afspraak van gisteren heb ik met mijnheer Bloot gesproken over uw kunst.

Los het u past zou hij gaarne met u meegaan het orgel te zien. Op woensdag a.s. (31 Juli) liep na de middag daerom u daer ook met hem wel nadere bespreken de kosten enz. mijnheer Bloot wanneer u komt van Groningen 8de huis voorbij Cafe Klaassen te Nieuw te worden van de weg.

Hoogachtend
F. Praamstra
Marum.

MENSE RUITER
C. H. PETERSTRAAT 12
ORFELMAKER
KERKORGELS
Aan den Raad der Geref. Kerk te

M A R U M

P/a den Heer H. Blaak

Hoofd der School

13 Sept. 1934.

Weleerw. en Eerw. Heeren,

De vorige week Zaterdag ben ik bij Uw Kerkorgel geweest om te stemmen. Tot mijn leedwezen kon ik daar echter niet toe over gaan.

Zooals o.a. Uw organisten bekend is, was ik reeds \angle 't vorig jaar genoodzaakt om ten opzichte van van de stemming van een enkel register eenige beperking in acht te nemen, terwijl toen ook reeds bezwaar ondervonden werd met de windvoorziening.

Gedurende de laatste tijd heeft zich echter het windverlies van het Orgel aanmerkelijk uitgebreid.

Voor goed stemwerk is in de allereerste plaats noodig dat zich zoo weinig mogelijk windverlies voordoet. Dit zal U duidelijk zijn wanneer U weet dat gedurende die tijd gestemd wordt, wanneer de schepbalgen in rust zijn ('t bewegen van de schepbalgen geeft schokken in de orgeltoon!). De magazijnbalg wordt dus volgepompt en dan, gedurende het dalen van de magazijnbalg, wordt gestemd, totdat de balg gedeeltelijk ledig is, waarna de pomper de balg weer op hoogte brengt en dan weer wacht tot te minimum stand der balg bereikt is enz.

Momenteel is de toestang zoo dat de magazijnbalg slechts eenige seconden behoeft om voor meer dan de helft leeg te loopen.

Deze tijd is niet voldoende om intusschen de stemming van een pijp juist te beoordeelen en goed bij te werken.

Het is natuurlijk wel mogelijk om toch bij zoo'n toestand aan 't stemmen te trekken, maar het resultaat daarvan is dat ten eerste geen goede stemming verkregen kan worden, en ten tweede dat het pijpwerk er door bedorven wordt, En dat is iets dat ik niet beschouw als het doel van het orgelstemmen. En vooral om dat Uw Orgel (uitgezonderd enkele pijpen van de Trompet) over zéér goed pijpwerk beschikt, is zoo iets niet te verantwoorden.

Omdat het voor U nu ook van groot belang is de geheele toestand te kennen waarin Uw Orgel verkeert, volgt hier een korte omschrijving van het geheel, met nadere gegevens om tot verbetering te geraken.

1 Het Orgel is zeer vuil, terwijl er bovendien op de een of andere wijze een groote hoeveelheid kalk in het Orgel gevallen is, in en tusschen het pijpwerk. Deze kalk is zeer nadeelig voor het metaal van de pijpen en de conducten.

- 2 Het pijpwerk, 4-450 pijpen, ziet er nog zeer goed uit, Alleen is er stof en kalk in gevallen. Deze hebben alleen een schoonmaakbeurt nodig.
- 3 De windlade waar de pijpen opstaan is op verschillende plaatsen gescheurd. Dit is veroorzaakt door het krimpen van het hout. Terwijl zich tusschen windlade, sleepen en pijpstukken zoowel als bij de sluitstukken der lade windverlies voordoet.
- 4 De blaasbalg is zeer lek en geeft onvoldoende wind. Het apparaat voor de tremulant remt tevens de windtoevoer naar de lade wanneer met het geheele of met bijna het geheele Orgel gespeeld wordt.
- 5 Het welbord tusschen pedaal en klavier is gescheurd, vertoont worm en is gedeeltelijk onsolide samengesteld.
- 6 De achterste pedaalregel is zeer krom getrokken, waardoor de veering der pedaaltoetsen niet meer, of onvoldoende werkt.

Om het Orgel nu weer in goede toestand te krijgen is het volgende werkplan opgesteld:

- 1 Het geheele orgel wordt grondig van stof en vuil gereinigd. De ramen met gaas of dun doek welke boven op het Orgel liggen worden hersteld, zoonoodig vernieuwd
- 2 Het pijpwerk wordt geheel stofschoon gemaakt.
- 3 De windlade wordt geheel nagezien, winddicht gerepareerd. De pijpstukken worden weer zoo aangebracht dat de sleepen weer zonder overbodig windverlies werken. De verschillende windleidingen welke lekken worden hersteld.
- 4 De blaasbalg wordt hersteld. De bestaande ondeugdelijke ventielen worden door nieuwe van betere constructie vervangen. Het kanaal waarin zich de tremulant bevindt wordt van constructie veranderd zoodat een windstroom van de volle kanaaldoorsnede kan passeeren (Op het oogenblik is de toestand zoo dat door de tremulant de doorstroopening van de wind op minder dan één vierde van de kanaaldoorsnede wort teruggebracht.
- 5 De worm welke zich in het pedaalwelbord bevindt wordt gedood, kleine stukjes vernieuwd, het gescheurde hersteld, de abstractdraden van nieuwe draad voorzien met dito moertjes en de naar beneden gaande abstracten worden door zwaardere vervangeh
- 6 De achterste pedaalregel wordt door een nieuwe vervangen. Deze wordt van extra, met zwaluwstaarten voorziene, liggers gesteund, om een herhaling van het kromtrekken te voorkomen.

Dit zijn de noodzakelijk geworden werkzaamheden om verdere verslechting van het Orgel te voorkomen.

De duur van deze werkzaamheden neemt drie weken in beslag.

Het is mogelijk om gedurende die tijd het Orgel steeds tijdens de zondagen bespeelbaar te houden. Een enkele zondag zal wel met slechts een enkel register gespeeld kunnen worden, maar dat zal niet zooveel bezwaar opleveren.

De totale kosten van deze werkzaamheden bedragen f160,—. In deze prijs alles begrepen, want ik ben er een tegenstander van om later een extra rekening aan te bieden. We moeten weten wat we aan elkaar hebben. Ik heb er ook nog over gedacht om U een prijs te geven alleen voor de blaasbalg herstelling (f160.—) doch het is toch beter om alles tegelijk aan te pakken, daar we in dat geval toch niet het volledige voordeel van die balgherstelling kunnen plukken, wanneer we al een winddichte blaasbalg hebben en de windlade is nog lek of verliest op bepaalde oogenblikken wanneer toetsen aangeslagen worden overmatig veel wind.

Bovendien gaat het in dit geval toch ook maar over een klein bedrag. Als het nu een uitgave van 800 of 1000 gulden betrof, dan was dat iets anders. Daar ik er verder steeds van uit ga om alleen degelijk werk te leveren is het voor U nog van belang te weten dat ik dit te leveren werk 10 jaren wensch te garandeeren.

Wanneer U dus dit werk laat uitvoering hebt U in geen geval (uitgezonderd natuurlijk overmacht, vernieling door onbevoegden of dergelijke) in de eerste tien jaren andere kosten aan Uw Orgel dan 't jaarlijksche stemmen.

Tenslotte nog dit. Daar ik op 't oogenblik midden in de karweien zit welke tot aan nieuwjaar strekken, kan ik dit werk nog plaatsen in het laatst van October of het begin van November. Indien dit niet zou gaan dan wordt het 't volgend voorjaar.

Wat nu echter deze tijd betreft is ten opzichte van het Orgel zelf en het stoken van de kachel de eerstgenoemde tijd te verkiezen boven de laatstgenoemde, daar het in een kerk in het voorjaar vochtiger en koudere is dan direct na de zomer.

Schrijft U mij daar dan nog even over dan zullen we zorgen dat Uw Orgel weer in de puntjes komt.

Hoogachtend,

Marum, 21 Sept. 1934.

U!

Uw voorstel, vervat in schrijven dd. 13 Sept. is op de vergadering van de kerkeraad ter sprake gekomen. Zoals u een mij wel vermoeden zult hebben, laat de financiële toestand uithoeven een buitengewone uitgave niet toe. Toch is het kerkeraad van oordeel, dat genoemde reparatie wel nodig is om het orgel weer goed te krijgen. Is het daarom mogelijk, dat genoemd bedrag u in 4 driemaandelijke termijnen à f 40.- wordt betaald? De eerste bij de reparatie te voldoen. Zoo ja, dan kunt u wel met het werk beginnen. Verne even bericht terug.

W

Uoogachtend
H. Blok.

Albany 11 Augustus 1935

all!

Wil u komen om het
verkozeel te stemmen.
gaarne vooraf even bereikt
wanneer

Uoogaekken
F. Proomster
(Scribe en kerst)

Den Heer H. Blaak

Hoofd der School

M A R U M

12/10/35.

Mijnheer,

Hierbij bevestig ik de goede ontvangst van Uw
overschrijving per 1 Oct. van de laatste termijn
voor de kerkorgelherstelling.

Mijn hartelijke dank voor Uw bijzonder nauwgezette
wijze van afwerken.

De volgende week Woensdag hoop ik te komen stemmen.

Hoogachtend,

Harnum, 14 Oct. 1935.

M!

In verband met de kasten, die de reparatie van het orgel geordend heeft, waren we van plan, het stemmen van het orgel ien keer te laten overgaan. Of was het uw bedoeling, dat het stemmen, waarover U schreef, als garantie wordt beschouwd? In dat geval hartelijk welkom. Ik heb zelf ook nog een harmonium, waaraan ik graag had, dat U het even onder handen neemt, als ge deze richting uitkomt.

Uw gachtent
U. Blake.

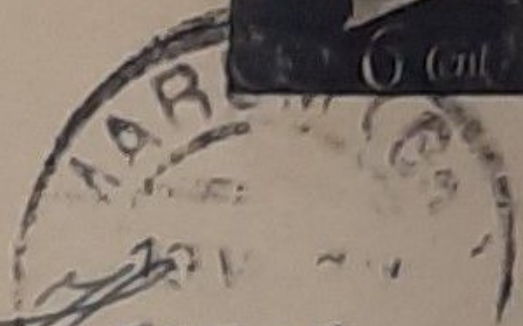
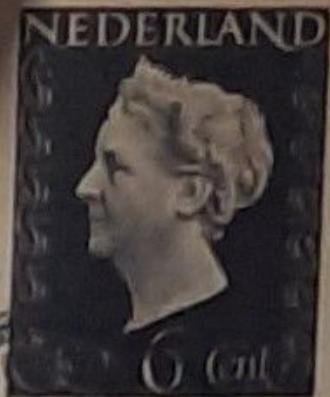
190 - March 1940 Marum, 19 April 1940.

Geachte Heer,

Tridentijd schreef ik u ons, dat
het niet mogelijk was een elektrische
windmashine voor het orgel te krijgen.
Nu is er een gebuik bij Venndra
& Hihoma, thuiderdiep 5 P. 5 Kant u
dan eens hangaan, liefot spredig, rien,
of die geschikt is voor ons orgel, ons
opgeve zenden van prijs, compleet ge.
plast. 's To misochin langranerhoud
ook mer zover, dat het orgel moet
gestand worden?

Hoogachtend
H. Black.

BRIEFKAAR I

Weld. Heer

Mense Ruiten,

Bankstr. 9^e

Groningen.

Wapen G. K.

AFZ. H. Bluck,
Marum.

Weled. Heer H. Blaak,
Organist der Geref. Kerk,
Marum.

26/8/48.

Bankastraat 9a.

Weled. Heer,

Op Uw verzoek een bezoek bij Vennema en Stiksma gebracht. Deze heeft twee windmachines. Een met kogellagers die f225,-, en een met glijlagers die f190,- kost. Eerst genoemde maakt bij het aanlopen meer geluid dan de tweede, loopt echter wanneer hij op toeren is stiller. Beide machines zijn m.i. wel geschikt. Het zijn beide draaistroommotoren. De keuze uit deze twee laat ik aan U over.

Daar het geen originele orgelwindmachines zijn blijft het natuurlijk een experiment wat het lawaai aangaat. Wanneer de machine buiten de kerk geplaatst kon worden en wij een speciale constructie toepassen, lijkt het mij trouwens wel toe dat we een behoorlijk resultaat kunnen krijgen. Het is echter niet uitgesloten dat we nog wat zullen moeten experimenteren om het beste resultaat te krijgen. Daardoor kan ik ook niet precies opgeven wat het opstellen kost.

Geheel compleet met bekisting, rubbervering, verbindingstuk, terugslagventiel, windregelaar en kanaal met nog aan de machine zelf aan te bouwen geluiddemper, schat ik dat de kosten daarvan f200,- à f250,- zullen bedragen. Overigens voeren we dat werk gewoon in uurloon uit.

De volgende gang van zaken lijkt mij het beste. U koopt de machine van Vennema en Stiksma, onder beding dat ze hem bij mij in de werkplaats brengen. (Singelweg 33)

Wanneer de machine daar is kan ik de maten vast stellen voor de bekisting enz., en daarna bij U in de kerk de nodige maten opnemen en overleggen over de plaats waar de machine het beste kan staan. Daarna kunnen dan in werkplaats de bijbehorende delen gemaakt worden en wanneer die klaar zijn kan de opstelling volgen. Wanneer de electricien gedurende deze tijd de elektrische aanleg klaar maakt, kan de machine dan direct draaien.

In afwachting van Uw nader bericht, met hoogachtung

Harmon, 16 July 1949.

Walter Thur,

Van de zijde der
organisten, hoorde ik, dat het
kerkorgel nodig gestemd moet
worden. Kan er binnen kort
iemand komen? Wanneer u bericht
zendt, kan een organist misschien op de
ervelen "attenderen."

Hoogachtend
H. Black

BRIEFKAART

Weld. Her
Mense Ruster,
Bankstraat 9^a
Proningen.

AFZ. H. Blok,
Marum.